

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De ordine euangeliorum. Cap. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

EVSEBII HISTORIAE .

peccatis resurrectionis, per exteriora pœnitentiæ signa hominibus proposuit ad imitandū . Ista à Clemente hoc modo præscripta, tum ad rei gestæ cognitionem, tum ad vtilitatem legentium accōmodata, illum locū obtineāt.

De ordine euangeliorum.

CAP. XVIII.

Pergamus iam, & certa apostoli scripta, quæ in nullam hæctenus controuersiam vocata fuerint, ostendamus. Ac primum de euangelio illius, quod in vniuersis ecclesiis sub Cœli complexu collocatis peruulgatum est, pro explorato constet. Quòd verò inter reliqua tria euangelia à veteribus rectè & appositè quarto numeretur loco, hoc pacto planum fiet. Admirabiles planè viri & re ipsa diuini (Christi apostolos intelligo) ipsa pura ac sincera vitæ ratione cum primis eximij, & vniuerso virtutis genere animis exornati, quanquam linguæ elegantis & disertis sermonis rudes & ignari, diuina tamen & miranda potentia ipsis à Seruatore donata fidentes, exquisita verborum fabricandorum solertia, & arte elaborata, doctrinam magistri sui, ac præcepta exponere neque norunt, neque conati sunt: Sed aperta & manifesta docendi ratione per sacrosanctum spiritū ipsis opem ferentem infusa, & sola Christi virtute, tot miraculorum effectrice, per ipsorum doctrinam & res gestas plenius peruulgata, vtentes, regni cœlorum notitiam toti orbi terrarum patefecerunt: quinetiam studium & operam, quæ in libris conscribendis poni solet, haud magno sanè æstimarunt: & istud planè præstiterunt, vt pote excellentiori ministerio, ac longe hominum captum superanti inseruientes. Paulus enim, qui inter omnes illos verborum apparatu maximè, & sententiarum grauitate non minus pollebat, quanuis infinita ferè arcana mysteria, quæ loqui fas non erat, animo teneret, (quippe qui ad tertium cœlum vsque sublarus, diuinarum rerum contemplationem gustasset, ad ipsumque paradisum diuinæ maiestatis claritate eximium raptus esset, & illic ad verba secreta & plena mysterii audienda admisus) præter paucissimas epistolas, præterea nihil scriptis omniū

omninò mandauit. Et quanq̄ reliqui omnes, qui erant ab ipso seruatore nostro doctrina & præceptis sapientiæ instituti, vt duodecim apostoli, Septuaginta discipuli, aliiq; præter istos penè innumerabiles eiusmodi reuelationum non penitus expertes & ignari erant, tamen ex omnibus, qui in eius disciplinam se tradiderant, Solus Mathæus & Ioannes nobis quædam monumenta literis prodita, post se reliquerunt: quos etiam fama est necessitate quadã adductos, se ad scribendum intulisse. Mathæus cū iam antea Hebræis verbū Dei prædicasset, simul ac in animo habuit ad alias gentes proficisci, euangeliū suū patrio sermone conscripsit: & quòd illis à quibus decessit, deesse, dū præsens apud eos erat, videbatur, illud sedulitate & labore scribendi omnibus suis quasi numeris expleuit. Iam verò vbi Marcus & Lucas sua euangelia in publicū protulissent, Ioannē (cui semper in more positū erat prædicatione verbi absq; scriptis vti) tandē eiusmodi causa adductum, se ad scribendū applicuisse ferunt. Cū tria euangelia iam dudum perscripta, cū in aliorū iā omniū, tū in ipsius etiā manus peruenissent, fama est eū ea magnopere approbasse: & cōstanti ratoq; testimonio omnia in illis verè fuisse scripta confirmasse: & solam illam explicationē nunc literis mandandā restare censuisse, quæ res primo tēpore à Christo in ipso suæ prædicationis principio gestas cōplecteretur. Quæ quidē hominū fama est planè verissimā. Tres nanq; alios euangelistas ea sola scriptis persecutos, quæ à seruatore post Ioannem Baptistam in carcerē cōiectum ad vnum annū continuū gerebātur, satis perspicuè licet animaduertes: illudq; ipsum illos in ipso suæ historiae exorsu planè significasse. Nam post ieiunium quadraginta diebus continuatū, & tentationem interea loci interuenientem, Mathæus ipsum tempus, à quo suæ historie scribendæ sumpsit initiū, perspicuè ostendit. Audiens, inquit, quòd Ioannes tradebatur, secessit à Iudæa in Galilæam. Similiter etiam Marcus: vbi, inquit, Ioannes tradebatur, venit Iesus in Galilæam. Lucas itidem antequam facta Iesu Seruatoris explicare ordiatur, pari ratione temporis Seriem obseruat, dicens: Quod Herodes ad alia mala, quæ commiserat, hoc etiam adiecit: Ioannem nempe

Mat. 4.

Mar. 1.

Luc. 3.

EVSEBII HISTORIAE

nempè in carcerem inclusit. His igitur de causis Ioannem tradunt quorundam amicorum rogatu, tum ipsum tempus à superioribus euangelistis silentio præteritum, tum res in eodem à Seruatore gestas (illæ quidem erant, quæ fuissent ante Ioannem Baptistam in vincula coniectum factitate) in euangelio suo posteritati prodidisse, istudq; idem satis euidenter illum ipsum cõmonstrare. Primùm cum dicat: hoc initium miraculorum & signorũ fecit Iesus: deinde vbi inter acta Iesu mentionem facit Ioannis Baptistæ, adhuc eo tẽpore in Aenon iuxta Halem baptizantis. Idem ipsum porrò apertè declarat, vbi sic loquitur. Nondum enim Ioannes coniectus erat in carcerem. Quocirca Ioannes ea in euangelio suo scriptis mãdauit, quæ, Ioãne Baptista nõdum in custodiã misso, à Christo gesta fuere. Reliqui autem tres Euangelistæ, ea cõmemorãt, quæ post Ioannẽ Baptistã in ergastulum cõtrusum à seruatore edita dicuntur. In quibus si quis attendit cura & cogitatione animum deñgat, non poterit amplius existimare euangelia vlla ex parte inter ipsa disidere: quandoquidem Ioannis euangelium res primò à Christo gestas continet: reliqua autem posterioris temporis, & factorum in eo editorum narrationem complectuntur: Ac non immeritò quidem Seruatoris nostri stirpis secundum carnem genealogiam, vtpote à Mattheo, & Luca accuratè conscriptam, Ioannes silentio prætermisit: & ab eius diuinitate cœpit exordium: perinde ac si illa fuisset sibi tanq; multò acutius eandem intuenti, à Spiritu sancto ad scribendum reseruata. Ista igitur à nobis de causa, cur Ioannes euangelium suum scripserit, dicta sint. Quid verò causæ Marcum ad scribendum impulerit, supra docuimus. Lucas quoque in ipso sui euangelii principio causam, cur illud cõtexere aggressus sit, proponit: nimirũ quod pleriq; alii eorum sermonum declarationẽ imprudẽtius & nimis confyderatè instituisent, quorũ veritatẽ ipse satis explorate cognitam habebat. Atque cum nos ab opinione, quæ inter alios anceps & controuersa putaretur, quasi necessitate ad eam rem compulsus, abdukerit, tandem certam ratamq; earum rerũ explanationẽ, quarũ ipse veritatẽ partim ex familiaritate, & cõsuetudine
 quæ

quæ illi cum Paulo intercessisset, partim ex crebro reliquorum Apostolorum sermone & colloquio, quod cum illis haberet, plenè & cumulatè intellexisset, in suo Evangelio manifestò tradit. Verum de his hætenus. Cætera autem, quæ sunt ab alijs de eisdem commemorata, ex veterum scriptorum inter se comparatione, commodiore tempore docere pro virili contendemus, Inter Ioannis monumenta, quæ præter Evangelium scripsit, prior eius epistola tum recentium, tum antiquorum auctoritate sine controuersia comprobatur, reliquis autem duabus contradicitur. Atq; opinio illa, quæ est de Apocalypsi, quam à nonnullis etiam adhuc variè in vtranque partem disceptatur, tamè vbi tēpus nobis dabitur opportunum, eam veterum testimonijs exquisitè discutiemus.

De confectis & manifestis sacrae scripturae libris.

C A P. XIX.

Cæterum quoniam sumus in hunc sermonem delapsi, videretur rationi consentaneum, scripturarum seriem quæ noui testamenti esse dicuntur, summatim comprehendere. Primum ergo sacer euangeliorum quaternio ratur esto: quem quidem liber de actis Apostolorum sequitur. Huic annumerentur Pauli Epistolæ. Quibus deinceps prior epistola, quæ fertur esse Ioannis, & Petri similiter prior, tanquam omnium consensu constabilitæ adiungantur. Inter ista, si placet, Ioannis Apocalypsin conijciamus. De qua quid veteres statuerint, aliud erit tempus exponendi. Atque hæc sunt, quæ omnium asseueratione constanter approbantur. Ex illis, quæ in dubitationem quidem vocantur, sunt tamen à plerisque recepta, est epistola quæ Iacobi dicitur, & Iudæ, & secunda Petri & secunda, & tertia, quæ Ioannis nomine inscribuntur: Siue ille ab euangelista, siue ab quopiam eodem nomine appellato proscriptæ sunt, Inter scripturas autem quæ falsò inscriptæ, minimeque germanæ dicuntur, Pauli acta numerantur, & liber qui vocatur Pastor, & Apocalypsis Petri. Porrò epistola nomine Barnabæ edita, & quæ dicitur doctrina Apostolorum. Adde his, si videtur Ioannis vt dixi Apocalypsin: quam nonnulli, vt docui, penitus antiquare
conten